

Slourenski dom

Ste. 210

V Ljubljani, v torek, 15. septembra 1936

Leto 1.

Pričelo se je obstreljevanje tretje trdnjave na severni fronti, Bilbao

Zatišje pred naskokom na Madrid

Burgos, 15. sept. o. Nacionalistična vlada je sinoči dala po radiu poziv vsem ljudem, ki prebivajo v Bilbao. V tem pozivu jih opozarja, naj se takoj izselijo iz mesta, ker ga danes zjutraj prično bombardirati nacionalistična letala in topništvo. Tuje ladje so dobile opozorilo, naj se ne bližajo pristanišču v Bilbao, ker ga bodo nacionalistične bojne ladje zaprle z minami, tako da ne bo trdnjava mogla dobiti ne pomoči, ne hrane po morju.

Vladne čete so pri begu iz San Sebastiana odpeljale s seboj čez 1500 talcev, povečini žensk iz boljših rodbin ter mladih deklet. Vse te talce so vladne čete odvedle v Bilbao. V Bilbao samem so rdeči zaprli okrog 200 sorcev različnih uglednejših nacionalistov. Tudi v Bilbao bodo skušali vplivati na nacionalistično vojsko s tem, da bodo grozili s pobojem teh talcev.

Sicer pa je včeraj na vseh bojiščih vladalo zatišje, ker obe bojujoči se stranki zbirata sile in sredstva za glavni naskok na Madrid. Nacionalisti so se odločili, da bodo najprej osvojili svoj glavni cilj, t. j. Madrid in da bodo do tedaj pustili ob strani druge manjše stvari, kakor n. pr. Malaga in Toledo, da ne bi delili svojih moči. Ko bo padel Madrid, bo zavzele ostalih kaj lahko. Pač pa bodo za vsako ceno očistili severno Španijo, da onemogočijo vladnim četam dobavo orožja iz Francije. Tam morajo zavzeti še Bilbao ter bližnji Santander in Gion.

Glavna fronta za Madrid je sedaj pri Talaveri, kjer traja bitka že čez 100 ur, pa ne pride do nobene odločitve. Nacionalistično letalstvo od tu neprenehoma naskakuje Madrid. Tako so letala belih včeraj obstreljevala v Madridu zgradbi vojnega in notranjega ministrstva. Naskok na Madrid pripravljajo nacionalisti v drugi polovici meseca septembra, ko dobijo ojačenja, zlasti iz Irske, kjer se je zbralo pod vodstvom bivšega člana vojaške hiše kralja Alfonza XIII. konteja Ramirezja da Delano. Ta je nabral okrog 5000 prostovoljcev, ki so dobro oboroženi in se bodo prihodnje dni pripeljali v Španijo.

Zmagoslavje v San Sebastianu

La Coruna, 15. sept. Sinoči je oddelek nacionalističnih topničarjev izvršil svečan mimohod po ulicah v San Sebastianu. Prebivalstvo jih je zelo navdušeno pozdravljalo. Prebivalstvo je bilo celo noč na ulicah in se veselilo, da je bilo mesto zavzeto. V mesto je prišel odposlanec vlade iz Pamplune, da bi organiziral novo upravo mesta. Zadnje dni je bilo ustreljenih nekaj sto jetnikov od strani ekstremistov. Na koncu uradnega poročila poveljstva se pravi, da so nacionalisti pri Toledu razgnali koncentrirane vladne čete in da so vladne čete pustile na bojišču več sto mrtvih.

Angleški konzul v La Coruni je izvedel na podlagi poročila od poveljnika nacionalističnih čet, da je nevarno pluti blizu Santanderja in Bilbao, ker sta obe luki minirani. Vse ladje, ki so v tej luki, jo morajo zapustiti pred 15. septembrom.

Burgos, 15. sept. Tukajšnje prebivalstvo je sprejelo vest o padcu San Sebastiana z največjim navdušenjem. General Cabanellas, predsednik nacionalne junte, je izjavil, da je s tem uspehom končana zmagaz nacionalne stvari gotova.

Obupna obramba Alcazarja

Madrid, 15. sept. Havas: Junen Morgado, čilski veleposlanik, je sinoči odpotoval v Toledo, ker se je poprej sporazumel z ministrskim predsednikom Largo Caballero, da bi dobil dovoljenje za odhod starčkov, otrok in žena, ki jih je v Alcazarju okoli 900. Vojni odbor mu je dal zagotovilo, da bodo vsi ti spravljani v dva samostana, na katerem se bo vila čilska zastava. Čilski veleposlanik je dobil tudi dovoljenje, da bodo oni tudi skrbeli za njih. Ker je zaradi topniškega ognja nemogoče sproti branilec Alcazarja te predloge je poveljnik vladnih čet sklenil, da bo odgovor upornikov sporočil Largo Caballero, ta ga bo pa nato sporočil čilskemu veleposlaniku. Če bi uporniki pristali na te pogoje, potem se bo določil čas sestanka med njihovimi zastopniki in čilskim veleposlanikom.

Papež govori 2000 španskim duhovnikom

Castel Gandolfo, 15. sept. Sv. oče Pij XI. je imel danes dopoldne nagovor na španske duhovnike, ki so pribežali iz Španije. V tem govoru je dal izraza svojemu gnusu nad državljansko vojno, ki divja na Španskem. Posebno ostro je sv. oče kritikal tisto propagando, ki stremi po tem, da potene ves svet v katastrofo.

Dalje je papež govoril o preganjanju, ki mu je izpostavljen katoliški cerkev na Španskem. Po preizkušnji, ki jo je katoliška cerkev doživela v Romiji, na Kitajskem, v Mehiki in Južni Ameriki, je zdaj izpostavljen povnu preizkušnji na Španskem.

Na koncu svojega govora je sv. oče blagoslovil španske duhovnike, med katerimi je bilo tudi več škofov; vseh duhovnikov skupaj je bilo nad dva tisoč.

Resen položaj v Palestini

London, 15. sept. Oblast v Palestini je prešla na vojne osebnosti. Dosedajni civilni guverner je že obvestil arabski odbor, da odslej vsa oblast prehaja na armado in da se ne more več pogajati z zastopniki Arabcev. Izrazil je upanje, da bo arabski odbor kmalu lahko ustavil stavko. Arabski voditelji še niso ničesar odgovorili.

Trgovska pogodba med Francijo in Poljsko

Pariz, 15. sept. Francoski trgovski minister Paul Bastid je sinoči odpotoval v Katovice in Krakov. Poljskim novinarjem je izjavil, da gre za sklenitev nove trgovske pogodbe med Francijo in Poljsko. Potrebne priprave so za enkrat končane. Dejanska pogodba naj bo prično v oktobru.

Belgrad, 15. septembra, m. Reuter poroča iz Port-Sajda, da je ras imzu v imenu vseh še nezasedenih krajev v Abesiniji poslal apel na vse evropske države za pomoč.

Iz uradnega poročila o sestankih v Bratislavi:

Mala zveza - branik miru

Bratislava, 15. sept. Včeraj ob 15 se je končalo zasedanje stalnega sveta MZ v Bratislavi. Pred sklenitvijo zasedanja so predsednik vlade dr. Stojadinović, predsednik českoslovske vlade dr. Hodža, romunski zunanji minister Antonescu in českoslovski zunanji minister dr. Krofta skupno sprejeli časnike. Českoslovski zunanji minister dr. Krofta je uradno francosko poročilo o sedanjem zasedanju stalnega sveta MZ. Ta komunicirala se v Bratislavi. Stalni svet držav MZ se je sestel v Bratislavi 13. in 14. sept. 1936 pod predsedstvom českoslovskega zunanjega ministra Kamila Krotte.

1. Po podrobnem proučevanju splošnega položaja in vseh problemov, ki se posebno tičejo teh treh držav, je svet ugotovil, da osnovne črte skupne politike ostanejo iste, kakor so bile označene pri poslednjem sestanku sveta v Belgradu meseca maja. Vse tri države so tudi v bodoče odločene za najskrajnejšim prizadevanjem nadalje voditi tradicionalno politiko splošnega miru in lastne varnosti. Tudi nadalje ostanejo globoko vdane ideji miroljubnega sodelovanja, tako na političnem kakor na gospodarskem polju ter so voljne z vsemi državami, sodelovati za izvedbo te misli z vsemi državami, ki jih navdaja enako dobra volja, sodelovati za izvedbo te misli.

2. Enega izmed najbistvenejših činiteljev te politike predstavlja zanje tudi nadalje ZD vzlic težkočam, ki jih zdaj preživlja.

3. Pokrajinski dogovori, ki jih MZ priporoča že od leta 1921, pomenijo po njeni sodbi v tem pogledu zelo važno dejstvo. Ureditev vprašanj, ki so v zvezi z lokarno pogodbo, bo predmet po-

sebne pozornosti držav MZ. Toda sistem varnosti, ki naj se tako ustvari, se ne sme omejiti samo na zahod, ker takšna delna ureditev nikakor ne bi rešila problema splošne evropske varnosti, in zato ne bi obrodila pravega pomirjenja, neodhodno potrebne za gospodarsko obnovo, ki je Evropi in vsemu svetu potrebna. Ker je pa negotovo, ali bo moči v kar najkrajšem času prišli do tega tako zelo željenega rezultata, so odločene ohraniti svojo varnost.

4. Glede drugih držav ne bodo tri države prenehale s pripravljanji, ki jim je namen, da s temi državami ohranijo najboljše razmerje. Res, da je vzdrževanje takšnega položaja odvisno tudi od vedenja teh držav samih. Države Male antante zato globoko občalujejo, da je moralo njihove razmerje do Avstrije trpeti zaradi dejstva, da je Avstrija zavrgla vojaške določbe saintgermanske mirovne pogodbe.

5. Glede na debate o notranji politiki posameznih evropskih držav, zlasti glede na dogodek na Španskem, izjavljajo države Male antante odločno tisto, kar so že večkrat naglasile: slej ko prej bodo izvajale politiko nevmešavanja v notranje zadeve katerekoli države. V nobenem primeru ne bodo dovolile vmešavanja katere države v svoje lastne zadeve ne v nobeno vprašanje svoje notranje politike, prav tako pa se bodo strogo vzdrževale v kakršnikoli okolišninah politike intervencije nasproti drugim državam.

6. Svet je posvetil posebno pozornost vprašanju poglobitve gospodarskega razmerja med državami Male antante, in vprašanju zblizanja na tem polju z drugimi državami srednje Evrope.

Ministri na volilnih shodih

Belgrad, 15. septembra, m. Več članov kr. vlade je na agitacijskem potovanju za občinske volitve. Tako se je mudil minister Djura Janković včeraj v Negotinu, minister Letica v Homolju, Dragiša Cvetković v Svilajncu, Marko Kožulj v Paraćinu in Branko Katudžerčić v Tesliću.

Hitlerjeva zadnja beseda:

Boj za uničenje boljševizma

Nürnberg, 15. sept. o. Sinoči je na zaključnem zborovanju kongresa narodno socialistične stranke imel kancler Hitler svoj zadnji veliki govor. V tem govoru je poudaril razlike med narodnim socializmom in med komunizmom, ter nujnost boja, ki iz teh razlik izvira.

Dodal je, da je največji sovražnik Nemčije boljševizem. Prva borba narodnega socializma proti komunizmu se ni vodila v Nemčiji, ampak nasprotno je sovjetski komunizem poskušal že od leta 1918 do 1920 prenesti v Nemčijo svojo ideologijo in to ravno tako, kakor se danes na vojaškem polju trudi, da bi se približal našim mejam. Ta boljševizem, ki so ga hoteli spraviti v Nemčijo moskovski židovski teroristi Levin, Axel Rot, Bela Kun itd. smo mi napadli in uničili. Tako usodo bo doživela vsaka druga sovjetska akcija proti Nemčiji. Boljševizem ne misli osvoboditi narode, ampak hoče uničiti vse, kar je zdravo in pošteno.

Hitler je med drugim rekel, da narodni socializem ne vrši nikake misijonske propagande v inozemstvu za svoje ideje, ker se neče vmešavati v notranjo politiko drugih držav, prav tako pa odločno odbija tujo intervencijo v nemške zadeve. Nemčija se zato bori proti Židom, ekr ne mara, da bi v Nemčiji bilo tako kakor je v Rusiji, kjer imajo Židje v rokah 98 odstotkov položajev. Nemčija hoče biti gospodar v svoji hiši. Komunizem in narodni socializem sta dva svetova, med katerima ni pomirjenja. Druge države greše ravno v tem, ker ustvarjajo kompromise z boljševizmom. Nemčija in Italija to odbijata. Nemčija neče, da bi se po njeni zemlji prelivala kri in da bi po tej

državi širila barharstvo. Odločno izjavlja, da ni pesimist, ker vem, da je Nemčija pripravljena za vsako število, če bi to bilo potrebno. Ob zaključku se je zahvalil vsem svojim sodelavcem in končal govor s vzklikom: Zivela Nemčija!

Ruski ultimatum Norveški

Oslo, 15. septembra, o. Norveška vlada se zdaj ni odgovorila na kladno spomenico boljševiške vlade. Spomenico se nanaša na to, da mora Norveška izgnati Tröckega s svojega ozemlja in onemogočiti njegovo delovanje proti sovjetski Rusiji. Če Norveška ne bo na to rusko spomenico ugodno odgovorila, bo sovjetska zveza pretrgala z njo diplomatske odnose. Norveška vlada bo o tej zadevi odločila na današnji seji.

Portugalska javno podpira španske nacionaliste

London, 15. septembra, Dpisnik »Daily Express« poroča iz Lizbone, da je portugalska vlada dala nalog, da je treba čete generala Franco skrbeti z vsem vojnim materialom, ki ga ima na razpolago portugalska vojska. Vse portugalske oblasti morajo skrbeti, da se bo prevoz vojnih potrebščin izvršil nemoteno. Prav tako morajo iz Portugalske pošiljati generalu Franco živež in zdravstvene potrebščine.

Politični razgovori v Rimu

Rim, 15. septembra. Državni tajnik za zunanje zadeve v avstrijski vladi dr. Guido Schmidt je prišel sinoči v Rim in bo danes pričel važne politične razgovore, katerih se bo udeležil tudi sam ministrski predsednik Mussolini. Po izjavi ministrskega zastopnika, niso ti razgovori nič drugega, kakor običajno izmenjavanje misli med državama, ki so podpisale rimski protokol.

Vesti od 15. septembra

Göring pojde v Varšavo, kakor poročajo poljski viri, da bo ugotovil, kaj vsebujejo razgovori med Poljsko in Francijo. Göring pojde na to pot na Hitlerjevo pobudo takoj po koncu kongresa v Nürnbergu.

Romunskega kralja pričakujejo v Rimu na političen obisk, kakor poroča včerajšnji londonski »Daily Telegraph«.

Abesinska cesarica je odpotovala iz Jeruzalema v London. V njenem spremstvu sta sin in najmlajša hči ter devetero služinčadi.

Zlato beži iz Francije zadnje čase, odkar groze novi štrajki močnejše in močnejše. Včeraj je pripeljal parnik »Columbus« v Newyork za 11 milijonov dolarjev francoskega zlata.

Vojaški vlak so vrgli s tračnic na železniški progi med Harbinom in Vladivostokom korejski vstaji včeraj popoldne. Pri tem je izgubilo življenje 25 japonskih častnikov, vsi ostali vojaki pa so bili lažje in težje ranjeni.

Petrolej gori v Palestini, ker Arabci neprestano napadajo veliki cevovod, ki dovaja petrolej iz Iraka v Haifo. Angleške oblasti nimajo zadosti vojakov, da bi cevovod zadosti varovale. Skoda zaradi tega je do zdaj ogromna.

Redno letalsko zvezo z Newyorkom bodo opostavili Nemci — in se je prvi polet z ogromnim letalom »Do 18«, ki je odletelo z ladje »Schwabensland« pri Azorskih otokih, posrečil.

Novo bojne ladje z ogromno brzino so začeli graditi po novem angleškem pomorskem programu za angleško vojno mornarico.

500 komunističnih skladišč orožja je uredilo vodstvo francoske komunistične stranke v Parizu, kakor poročajo francoski nacionalistični listi.

Ras imru prosi za pomoč vse vlade sveta v pozivu, katerega je poslal v imenu še nezaglednih abesinskih pokrajin.

Albanski kralj je zbolel za jahnno malarijo, kakor je včeraj poročal albanski fiskovni urad. Zaradi tega so na dvoru odpovedane vse avdi-jence.

Von Cramma je premagal mladi francoski teniški mojster Jamoin v mednarodni tekmi na otoku Capriju.

Čopnikovo politično pisarno v Zenevi je odprlo tokiško zunanje ministrstvo. Ta pisarna bo v stalnih stikih z tainištvom Zveze narodov.

Tročki pride v Barcelono, če bo katalonska vlada ugodila njegovi prošnji, da bi se smel stalno naseliti v Barceloni. Tam živi trenutno, kot minister, njegov dolgoletni tajnik katalonski pisatelj Andreu Nin, nazvan Katalonski Lenin.

Atentator na angleškega kralja je bil pri včerajšnji poročni obravnavi v Londonu obsojen na 1 leto ječe.

12 potepuhov je zgorelo v nekem seniku v bližini Katovice. Ogenj se je vnel ponoči, ko so siromaki spali.

Umrli je filmski magnat Irvin Thalberg v kalifornijskem letovišču Santa Monica. Thalberg je bil eden najbolj znanih filmskih finančnikov. Bil je poročen s filmsko igralko Normo Shearer.

Novo čete za Palestino so se včeraj odpeljale iz Anglie z dvema velikima prevoznima parnikoma.

Cevovod za petrolej bodo zgradili med romunskim petrolejskim ozemljem in med nekim jugoslovanskim pristaniščem ob Donavi. Surovo olje bo teklo naravnost iz vrtecev v jugoslovanske čistilnice.

Lokarna konferenca bo v novembru, kakor sta se včeraj dogovorila v Londonu nemški odpravnik poslov in angleški tajnik za zunanje zadeve Van Sittard.

Kafoljški shod v Lourdesu je bil včeraj zaključen s svečano procesijo, v kateri je korakalo 130.000 bivših bojevnikov.

Osrednji arabski odbor je sklenil, da skliče 29. dan 17. septembra v Jeruzalemu vse arabske narodne odbore. Na tej seji bo sprejet odgovor na vprašanja visokega komisarja v Palestini.

Velik katoliški shod proti boljševikom je bil v Strassbourgu. Udeležilo se ga je nad 40.000 ljudi. Na shodu so sprejeli resolucijo, ki odločno odklanja, da bi komunisti napravili iz Francije to, kar so v Španiji.

Na newyorko vseučilišče se je letos vpisalo 42.500 dijakov. To je največje število dijakov, kar se jih je doslej vpisalo na tem vseučilišču.

Drobne

Budimpešta, 15. septembra, AA. Madžarski Korbro poroča, da je bil delegat Madžarske pri DN Tancosz pri včerajšnji avtomobilski nesreči težko ranjen na glavi.

Newyork, 15. septembra, AA. Reuter: Neka nepodpisana vest iz Nove Holandije pravi: Pristafi smo morali zaplino, ker se nam je pokvarila cev za bencin. Propeler je tudi pokvarjen. To je najbrž vest od prekooceanskih letalcev Merilla in Richmana.

Pariz, 15. septembra, AA. Havas: Notranje ministrstvo objavlja, da bo vlada tekem današnjega dne izdala odloke glede stavke v Lilleu.

Saint Jean de Luz, 15. sept. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča: Junta v Burgosu je obvestila tuje v Bilbao, da naj se izselijo, ker bo mesto bombardirano. Oblasti v Bilbao so obvestile vse tuje ladje, da bo od ponoči luka zaprta z minami.

„Heil Hitler“ - sredi Ljubljane

Ljubljana, 14. sept.

Znana je stvar, da smo Slovenci — kar se lastnega ponosa tiče — zelo na slabem. Vsakomur dopuščamo, da se pri nas obnaša kakor hoče; prav nič ni treba paziti, ali je njegovo obnašanje v skladu z našimi čustvi. Posebno velja to za narodno zavednost. Našemu podeželju ne more sicer nikdo očitati, da bi bil v narodnostnem oziru mlačen, toda grajati moramo dejstvo, da pred vsakim tujcem kapituliramo samo radi tega, ker je tujec. Dvakrat slabše pa je v tem oziru v mestu: semkaj prihajajo razni tujci ljudje, ki si lahko privoščijo v svojem obnašanju, kar si hočejo. Če pri tem žalijo naš nacionalni čut, jih prav nič ne molli, ker pač vidijo, da jih nihče ne zavrta.

Kaj običajni so postali tudi že v Ljubljani prizori, da dvigne v zelenilo oblečen fant roko in se z »Heil Hitler« sestane na ulici s svojim tovarišem, oblečenim navadno tudi v zelenilo in bele dokolenice. Večinom gre v takih slučajih za izmuzce, ki v pomanjkanju inteligence ne znajo spoštovati narodne zavesti naroda, med katerega prihajajo. Kakor rečeno, gre tu bolj za pomanjkanje inteligence, kakor pa za kako namerno izzivanje. V zadnjem času pa se vedno bolj pojavljajo primeri, da se na tak način pozdravljajo tudi domačini — pristni Ljubljanci, ki prav radi zavijajo v blaženi nemščini in se hočejo delati nekako »nadkulturne« s tem, da zametujejo slovenski jezik in se poslužujejo nemškega. So

to večinoma mladiči, ki v svoji prečernosti in nepreračunljivosti prezirajo vse, kar je slovenskega ter se vsiljujejo med »nadkulturne« severnjake.

Se ni dolgo od tega, ko je pred nekim uglednim gostinskim lokalom sedela večja družba. Bili so sami pristni Ljubljanci, med njimi tudi lastnik gostinskega podjetja. Pogovor je tekel v — nemščini. V to bi se še nikdo ne obregnil, da niso sredi pogovora začeli napijati enemu izmed gostov. Zdravica, s katero je napil dobro znan Ljubljancan, po starših pristen Slovenec, je končala z »Heil Hitler«. Kmalu nato je pristopil preko ceste proti omizju nek družbin znanec. Dotični gospod, ki je že prej napiljal z »Heil Hitler«, je stopil pokonci, dvignil roko in zopet glasno, da so slišali vsi ostali gostje, pozdravil s »Heil Hitler«!

Gostje pri sosednih mizah so se med seboj sicer čudili takemu počenjanju, vendar glasno nikdo ni niti znil, dokler ni postala stvar preneuma neki dami. Poklicala je plačilnega ter mu povedala svojo nevoljo nad izzivanjem sosednih Ljubljancanov. Plačilni pa se je nasmehnil in odvrnil, da je to že — stara navada dotičnega gospoda.

V tem slučaju bi lahko postregli z imeni. Vendar tega ne storimo, marveč samo opozarjamo razno gospodo, naj se obnaša v javnih gostinskih podjetjih tako, kakor je v skladu s slovensko narodno zavestjo in s slovenskim ponosom! Dvakrat pa velja to za iasnikne gostinskih lokalov!

Kdo, kako in koliko

Zaključil se je tudi dijaški velesejem

Ljubljana, 14. sept.

Vzporedno z ljubljanskim velesejemom je bil v Ljubljani tudi dijaški »velesejem« ki ga je obiskalo veliko število »tujcev« in domačinov. Velesejem je nehal, končal pa je tudi dijaški sejem. O tem nas prepriča velika množina papirja tam na travniku za klasično gimnazijo. Včeraj je bilo precej mrtvo, ni bilo niti kupcev niti prodajalcev, zato pa so po travniku posedli stari Cicero, Kserks, Pitagora, Cezar in drugi. Se vse bi bilo, samo čistilec se bo prav jezil te dni, ko bo moral odvažati nemastni »špeh«.

Kdo

V prvi vrsti so prodajali dijaki. Med njimi so nekateri pravi »specijalisti«, ki si vzamejo na piko nižješolce, predvsem one s kmetov. Vsi: kupovalci in prodajalci, so tu zbrani. Od učenca osnovne šole, ki ponuja računico, čitanko ali pa katekizem za prvenč, pa do gimnazista in visokošolca, ki prodaja knjige višje učenosti in — višje cene. Toda ne le dijaki, tudi nekateri podjetni brezposelni so se spravili na ta »kšeti«. Ne vemo, kje so knjige dobili, glavno je pač to, da so jih prinesli na sejem in se v cenah držali svetlih zgledov »specijalistov«.

Kako

Kako se vrši prodajanje, še bolj pa kupovanje, je menda vsakemu znano. Po vogalih prometnejših ulic se postavijo specijalisti. Ko zagledajo

koga, ki ima v rokah aktovko, stopijo hitro k njemu in sprašujejo, če morda nosi knjige. Če jih ima, potem jih hitro pokupijo, če na sejmu je zelo slabo, ne plačajo dobro in morda knjige sploh niso prave. Oni pa jih kupijo vseeno, dasi pri tem precej riskirajo. Seveda se pri kupovanju izkažejo mojstre in te hočeš nočeš prisilijo, da jim knjige prodas. Le res energični se jim morejo iztrgati iz rok s knjigami v aktovki. Nič boljše ni na sejmu samem. Visokošolec, ki je prekupil knjige, ponuja vse od prve pa do osme šole. Nekateri pa so spretnejši in zares podjetni. Gre v knjigarno, kupi večje število novih knjig in jih dobi 25% ceneje. Na trgu pa jih prodaja 2 Din ceneje kot so nove.

Koliko

Na splošno se letos pritožujejo nad pičlim za sluzkom. Letos je veliko povpraševanje po knjigah za višje razrede, dočim se največ zaslužijo pri onih za nižješolce. Poleg tega pa je vsako leto več novih knjig. Kam s starimi? Nek »moister« je za je skoraj toliko se riskiral. Na kakšen način, tega noče povedati. Drugi se zopet pritožuje, da je letos služil v nekaj dneh okrog 800 Din, prvi na da zaslužil komaj tisočak, dočim je lansko leto zaslužil skoraj dva jurja. Tretji ni zadovoljen z 900 Din. Na splošno pa se zaslužki sucejo okrog 300-600 dinarjev. Zdi se, da so to kar lepi zaslužki. Gotovo pa bi bili eni kot drugi zadovoljnejši, če bi bilo denarja več in novih knjig manj.

Smrt na naboru in godovanju

Maribor, 15. septembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča sta se obravnavala danes dopoldne 2 žalostna primera, ki sta se pripetila v letošnjem poletju v mariborski okolici. Zagovarjala sta se dva obloženca zaradi uboja. Kot prvi je sedel pred sodniki na zabožni klopi hlapec Alojz Režonja iz Orab, ki je dne 27. julija t. l. med Ziberici in Zepovci usmrtil Henrika Zemliča. Omenjenega dne so se peljali fanfje iz Ziberce v Gornji Cmuček na nabor. Vozil jih je na svojem vozu posestniški sin Zemlič Anton. Med naborniki je bil tudi pokolnik Henrik Zemlič. Ko so se vračali popoldne z nabora, sta med vožnjo prisledla še Režonja Alojz in Gačnik Avgust. Bila sta pijana, začela sta groziti ostalim fantom ter mahali okrog sebe z noži. Anton Zemlič ju je posvaril, pa sta ga napadla, pretepla in Gačnik ga je trikrat udaril z nožem v glavo. Pozneje pa so se fanfje zopet med seboj pomirili ter se pripeljali v Ziberce, kjer so se ustavili pri Zemličevih ter pili jabolčnico. Napotili so se v Zepovce, med potjo pa je Režo-

nja kar na lepem potegnil noč ter ga zasadił Henriku Zemliču v prsi. Zadel ga je pod ključnico, mu prerezal žilo ter je ravnem v preteku 15 minut izkvravel in izdihnil.

Druga razprava današnjega predpoldneva se je vršila proti 26-letnemu delavcu Frideriku Lešniku iz Kamnice pri Mariboru. Dne 26. julija je silaval vinčar Jakob Pernek svoji god in ob tej priložnosti se je zbral pri njem več fantov iz sosesčine. Pernek jih je pogostil in pijača je fantom kmalu zlezla v lase ter so se začeli prepirati. Spor je nastal zaradi dekleta in komaj se je posrečilo Perneku, da je razdvojen in jezne fanfje pomiril. Dva naihuišča petelina je povabil v kuhinjo, da bi ju ločil od drugih fantov, obenem pa je prosil posestniškega sina Brunčiča Ivana, da straži pri kuhinjskih vratih ter ne pusti ostalih v kuhinjo. Brunčič je res zavrčal fanfje, ki so prilskali za tovarišema v kuhinjo, pri tem pa ga je razjarjeni Lešnik napadel ter ga zabodel z nožem v prsi. Brunčič je v nekaj minutah izdihnil.

V času našega poročila se obe razpravi trajata ter bomo sodbe objavili jutri.

Blodnje dveh beguncev iz Nemčije

Maribor, 15. septembra.

Odkar imamo v neposredni bližini Maribora državno mejo, je postalo to področje zanimivo torišče mednarodnih popotnikov, ki prehajajo iz države v državo brez potnih listov po svojih pustolovski poteh. Zaradi spretnosti, ki si jo pridobijo taki popotniki tekom dolgoletnega pustolovskega življenja, se po navadi le redko kedaj srečajo z oblastjo, večins pa je po posreči kakšnega ule in potem se razvija pred čuvarji postave doslikral zanimiva slika pestrega življenja in neverjetnih doživljanjev. Dva takšna mednarodna popotnika smo imeli te dni v gosteh v Mariboru. Privedli so ju orožniki iz Sv. Lovrenca na Pohorju, kjer so ju zalotili pri prosilčenju. Nista imela ne potnih listov, ne kakšnih drugih dokumentov in tako je zaenkrat potrebno verjeti pač samo temu, kar sta pripovedovala. Prvi je izjavil, da je 25-letni mesarski pomočnik David Deimel iz Wasserburga, drugi pa 26-letni zidarski pomočnik Franc Sranscheck iz Scheidecka. Oba kraja ležita blizu drug poleg drugega na Bavarskem v Nemčiji.

Lansko leto meseca junija sta pobegnila pred zasledovanjem nemških oblasti in sicer, kakor navajata, pred našim hitlerjevskim oddelkom, ki so ju preganjali zaradi propagande za katoliška društva. Lansko leto se je namreč začel na Bavarskem ogorčen naval hitlerjanstva na katoliška društva in je prav verjetno, da so navedebe obeh beguncev, da sta morala zaradi tega iz Nemčije, resnične. Njunja pot iz Nemčije ju je vodila najprej v sosednjo Švico, kjer sta dva meseca zaman iskala dela. Iz Švice sta se podala v Italijo, od tam zopet v Avstrijo in pred nekaj tedni sta na skrivaj preokročila našo mejo pri Radgoni ter potem prosilčala po Štajerskem. Sedaj, da sta se naših krajev že naveličala ter sta se podala čez Pohorje in po Dravski dolini proti Koroški, da bi zopet po skrivnih poteh prišla v Avstrijo. Na tej poti so ju na naši orožniki presenetili. Ker se ni dalo zaenkrat dognati, da bi bila izvršila na našem ozemlju kakšno kaznivno dejanje, so ju naši organi spremlili do avstrijske meje ter ju potem v pripravnem trenutku spustili čez Avstrijo.

kateri zupan mu je naročil spraviti jo v bolnišnico, ni povedal. Grobokop, misleč, da je o smrti neznanе ženske obveščena oblast, je čakal do 13. t. m. nakar je šel oblastni javiti odnosno vprašat, kdaj se naj pokoplje ženska. Ker pa oblast o tem ni nič vedela, je odredila preiskavo glede njene identitete in obenem odredila tudi obdukcijo trupla, da se ugotovi, ako morda neznan ženska ni umrla nasilne smrti. Pri njej so sicer našli neko listno sodišča iz Ormoža, po katerih se vodi proti njej civilna pravda. Te listine se glasijo na neko Marijo Novak, posestnico v Pršetincih, obč. Koročice. Ako se pa te listine nanašajo na mrtvo žensko, bo dognala šele preiskava. Vsekakor je ta zagonetna smrt neznanе ženske povzročila precejšnjo senzacijo v Ptujih.

Obdukcija trupla, ki jo je izvršila sodna komisija, je ugotovila, da je bila neznanica zastrupljena s arzenikom. Pač pa še ni ugotovljena identiteta ter se vršijo še tozadevne poizvedbe.

Smrtni padec s strehe

Maribor, 15. sept.

Danes zjutraj okoli 8 se je pripetil v Marijini ulici št. 10 tragičen dogodek, ki je zahteval življenje mladega moža. Tam popravljajo znano odvetniško hišo, v kateri se nahaja večina pisarn mariborskih odvetnikov. Hiša je last advokata dr. Schmida iz Gradca. Letos so jo popolnoma prenovili. Sedaj popravljajo še streho. Kleparska dela opravlja tvrdka Somrek, ki je danes zjutraj poslala na delo 21-letnega kleparskega pomočnika Osvalda Mlinariča, stanujočega v Tkalski ulici. Se pred odhodom je mojster Mlinariča opomnil, naj bo na visoki strehi previden ter mu dal s seboj vrv, s katero naj bi se pomočnik navezal. Mlinarič pa je odvrnil, da nima strahu in da se mu ni še nikdar

zvrtilo v glavi. Zato se tudi ni navezal na vrv. To pa je postalo zanj usodno. Cim je stopil na žleb ter pogledal v globino, se mu je nenadoma zvrtilo v glavi ter je omahnil. Pri padcu se je v višini drugega nadstropja skušal ujeti za okno, ki se je pa odtrgalo ter zgrmel z njim vred na tla, na dvorišče. Ljudje so takoj opazili nesrečo ter pričeli hiteti skupaj. Nesrečni Mlinarič je bil tedaj še živ. Iz pisarne dr. Leskovarja so telefonično poklicali reševalce, ki so ponesrečenca takoj odpeljali profi bolnišnici. Toda že na poti je Mlinarič izdihnil in namesto v bolnišnico, je avto zavil na Pohorje v mrtvašnico. Oblast je sedaj ugotovila, da zadene krivda ponesrečenega pomočnika samega, ki je bil tako nepreviden, da se pri nevarnem delu nad tretjim nadstropjem ni navezal na vrv.

Priključek Čreta k celjski občini

Celje, 14. septembra 1936.

Ze lansko leto, ko sta bili združeni celjska mestna in okoliška občina, smo vsi pričakovali, da bo velikemu Celju priključen tudi Čret, kar se pa v veliko razočaranje mnogih, ki so želeli na ta način videti veliko Celje kot izvršeno dejstvo, ni zgodilo. Vsem je znano, da Čret po vsem svojem položaju spada k mestu Celju. Poleg tega, da je lesno naslonjen na sedanjo mestno občino, moramo pomisliti, da se nahaja v Čretu — mestno pokopališče in je že zato želja in težnja vseh Celjanov, da pride čim prej do priključitve Čreta k mestni občini celjski. S priključitvijo Čreta bi se povečalo število prebivalstva Celja za približno 500 prebivalcev in bi se tako Celje hitro bližalo 20 tisočem. Sedaj je zadnji čas, da se izvede ta zadeva na enostaven način, seveda v sporazumu s prizadetima občinama. Postavljen je termin 25. septembra, po tem datumu nastopijo glede priključitve večje težave, ker bo menda treba za priključitev posebnega zakona, medtem ko se sedaj lahko stvar izvrši s kraljevim ukazom. V zvezi s

tem perečim vprašanjem se je vršila danes dopoldne na okrajnem načelstvu v Celju konferenca, katere so se udeležili zastopniki mestne občine celjske in teharske občine. Kakor že zgoraj omenjeno, so Celjanci za priključitev, plemeniti Teharčanom pa nič kaj ne diši priti pod grb starodavnega Celja. Čustva prebivalcev Čreta so v tem deljena. Nekateri, in to so predvsem številni državni uslužbenci, bodisi aktivni, bodisi upočenji so za priključitev, ker bi bili s tem deležni gotovih ugodnosti, ki jih sedaj ne uživajo (višji draginski razred), kolikor je v Čretu kmetijskega prebivalstva, je pa profi priključitva, ker vidi v priključitvi k mestu samo nova davčna bremena in nikakih ugodnosti. Nato, da bi poslali s priključitvijo meščani starodavnega in ponesrečnega Celja, ne polagajo prebivalci Čreta, ki so profi priključitvi, prav nobene važnosti. Upati je in pričakuemo, da se bo zadeva rešila v vsestransko zadovoljstvo vseh prizadetih, tako Celjanov in Teharčanov, kakor tudi prebivalcev Čreta. Kako bo zadeva končno rešena, bomo pa itak kmalu videli, ker 25. september je zelo blizu.

Elektrifikacija Levca

Celje, 14. septembra.

Dred časom smo že poročali na tem mestu, da želi bližnji Levca, da bi mestna občina elektrificirala to vas v neposredni bližini Celja. Po takratnem proračunu mestne elektrone bi znašali stroški za elektrifikacijo 70.000 Din. Polovico stroškov bi nosila mestna občina, polovico pa prizadehi interesenti v Levcu sami. Levčani pa se pogajajo tudi direktno z Deželno elektrarnami, ki pa stavijo nekoliko drugačne pogoje. Stroški za elektrifikacijo Levca bi znašali po tem proračunu nekoliko manj, a nositi bi jih morali interesenti sami, a KDE bi jim zato dobavljale tok nekoliko ceneje kakor pa celjska mestna elektrarna. Važno je pri tem vprašanju glavno to, da bi se elektrifikacija Levca čimprej izvršila, pa naj jo izvrši kdor hoče.

Vlom in tatvina

Ptuj, 14. sept.

V Grajenšaku je bil izvršen vlom pri viničarki vdovi Neži Vodan. Stara ženica si je od ust odtrgala in štedila za najhujšo potrebo. Tako je pritekla 1000 Din v srebru po 50, 20 in 10 Din. Brezdomno je vlomilec moral vedeti, da ima 65 let stara ženica prihranjen denar. Storiec je ob času, ko je bila Vodanova v vinogradu pri delu, porabil priliko, vlomil v stanovanje in odnesel ves denar. Orožniki iz Ptuja, ki vodijo preiskavo, so mlajšega možaka, ki je osumljen vloma, aretirali in izročili okrajnemu sodišču v Ptuju.

Zaradi vloma, ki je bil izvršen pred kratkim v Loku pri Sv. Janžu na Dravskem polju, kjer je bilo ukradeno razno perilo, obleka in druge stvari, vredno nad 2000 Din, so orožniki na Bregu pri Ptujih aretirali brezposelnega delavca T. iz Tezna, ki je vlom izvršil in svoje delo priznal.

Prodaja grozdja in sadja na živilskem trgu v Ptujih

Mestno poglavarstvo razglasa, da se mora vsak prodajalec grozdja in sadja na zahtevo tržnih organov ali policije izkazati z uradnim potrdilom pristojne občine, ali je prodajalec posestnik vinograda ali sadonosnika in tako opravičen prodajati grozdje in sadje lastnega pridelka. Na potrdilo, ki je kolka prosto, mora biti natančno navedena vrsta in količina sadja oziroma grozdja, in kraj, kjer je pridelano. Potrdilo velja le teden dni od dneva izdaje. — Lastnikom vinogradov in sadonosnikov ni dovoljeno najemati tuje ljudi, da bi za nje prodajali sadje ali grozdje na ptujskem trgu. — Proti osebam, ki se ne bodo mogle izkazati s predpisanimi potrdili, se bo kazensko postopalo po določenih pravilnikih živilskega zakona in zakona o notranji upravi.

V rudniku ga je zasulo

Sv. Ana v Slov. gor., 14. sept.

Konjač Potočnik je na ščavnici kopal gramoz v globokem, vodoravnem rovu Senekovičevega rudnika. Pri kopanju se mu je nenadoma pričel rusiti rov od sredaj, nakar je Potočnik takoj zbežal iz rova. Ko je že skoraj izstopil iz rova, se je vsula ena plast in Potočnika pokopala do glave. Potočnika so domači komaj izkopal iz zemlje, kjer je dobil lažje poškodbe. Nesreča pa bi bila lahko zahtevala človeško žrtve, ker se je takoj, ko so Potočnika potegnili iz blata, vsula velikanska plast gramozna in blata. Da ni prišlo do te nesreče, se je zahvaliti domačim, ki so ga takoj rešili.

Srednjevropski cup končan

Borba za prvenstvo Srednje Evrope v nogometu, ki se je vodila med najboljšimi klubi petih držav (Avstrija, Čehoslovaška, Italija, Madžarska in Svica), se je v nedeljo zaključila v Pragi. Tekem so se udeležili renomirani klubi, ki so naši športni publiko gotovo več ali manj poznani. V Ljubljani smo imeli priliko videti dunajsko Admoro in Vicenco, ki sta pa izpadli v prvi in drugi rundi tekmovanja. Italijo sta predvsem zastopala Roma in pa Ambrosiana, ki se je plasirala v polfinale. Svica je izpadla že v predtekmovanju. V semifinalem so razen Svice prišle štiri države: Madžarska (Ujpest), Avstrija (Austria), Italija (Ambrosiana) in Čehoslovaška (Sportla).

Do polfinalnih tekem, pri katerih sta izpadla Ujpest in Ambrosiana, sta ostala zmagovalca dunajska Austria in praška Sparta. Tekme Ujpest: Austria so končale z 1:2, 2:5, Ambrosiana: Sparta 3:5, 2:3. Prva finalna tekma med Sparto in Avstrijo na Dunaju se je zaključila neodločeno 0:0, zato je za nedeljsko tekmo v Pragi vladalo tem večje zanimanje in nestrpnost med športniki. Oba kluba sta se z vsami močmi trudila, da v tem odločilnem boju zmagata. Praška Sparta je celo obljubila svojim igralcem v primeru zmage na-

Radi neozdravljivosti v smrt

Ljubljana, 15. septembra.

Nocoj ponoči je prišlo v ugledni ljubljanski rodbini do tragičnega primera: Ko je soprog stopil v kuhinjo, se mu je nudil pretresljiv prizor. Na tleh je ležala žena in ječala, v kuhinji pa je bilo čutili plin. Soprog je takoj spoznal, za kaj gre. Hitro je prenesel ženo v spalnico, dal je poklicati zdravnika in skupno so se trudili, da bi spravili že onemnešeno ženo k zavesti. Vsi naporji pa so ostali zaman, žena je podlegla zastrupljenju. Trpela je na neozdravljivi bolezn v glavi in jo je to očitvidno gnalo do obupnega dejanja. Zapuščka moža ter dva otroka.

Iz Slovenskih goric

Sv. Ana v Slov. gor., 14. sept.

Gasilno društvo sv. Ana v Slov. goricah. V dobi 6-letnega delovanja je gasilno društvo pri Sv. Ani v Slov. goricah dobro napredovalo. Razpolaga s svojo motorno brizgalno, praporjem itd. Sedaj pa gradi društvo visok opazovalni stolp pri Sv. Anji. Prihodnje leto namerava graditi gasilni dom in že zbira denar, za kar se toplo priporoca občanom, da poskrbijo za zgradbo novega doma. Društvo je pri nas ob meji velikega pomena in ima pri svojih nastopih velike zaslugе.

Pojasnilo. K poročilu »Nepoboljšljiv razbojnik«, objavljenim z dne 9. t. m. v »Slov. domu«, pojasnjujemo to-le: Antonije Vogrin zaradi poskodb pretepa niso prepeljali v bolnišnico, ampak se zdravi v domači oskrbi.

Obilen pridelek koruze

Sombor, 15. septembra. m. Zitni strokovnjaki domnevajo, da bo letošnji pridelek koruze znašal najmanj 43 milijonov meterskih stovov. Če se ta čena, da znaša letni izvoz okoli 36 milijonov, bo še vedno preostalo za domačo porabo 7 milijonov koruze.

Izvoznikom v Madžarsko

Belgrad, 15. septembra. m. Da bi Narodna banka dobila točne podatke o zahtevah naših izvoznikov v Madžarsko in da bi se ob priliki predstojajočih pogajanj lahko vzeli v poštev njihovi interesi, Narodna banka poziva vse izvoznike, da potom pooblaščenih zavodov, pri katerih so dobili uverjenje za izvoz v Madžarsko, dajo podatke o svojih naročilih in sicer v najkrajšem času. Treba je navesti te-le podatke: Ime in kraj domače izvoziške firme, ime madžarskega uvoznika in bivališče, znesek dolga v pengib in protivednost v dinarjih, vrsto blaga, ki je bila izvožena in kdaj bi moral biti dolg plačan. Narodna banka opozarja izvoznike, da ji pošljejo podatke v najkrajšem času; ker se bodo pogajanja z Madžarsko pričela že 21. t. m.

Priznanje S.K. Ljubljani

Belgrad, 15. sept. m. Zaslužena zmaga SK Ljubljane nad belgrajsko Jugoslavijo je še vedno predmet živahnega komentiranja. Današnje »Vreme« prinaša članek, ki ga je napisal g. Kesič pod naslovom: »Moštvo SK Ljubljane bo nevaren nasprotnik vsem klubom na svojem terenu«. Ta članek prinaša zelo pohvalno kritiko o moštvo SK Ljubljane, posebno o vratarju Rožiču in branilcih, za katere pravi, da sta po njuni igri enaka ostrim branilec Ferenzarovca.

Angleški izletniki na Jadranu

Kotor, 15. septembra. m. Na ladji »Radio Atlantic« je prispelo na naš Jadran 400 angleških izletnikov, ki se bodo mudili pri nas dalje časa.

Pridelek soli

Kotor, 15. septembra. m. Po mišljenju uprave solarni bodo naše solarne dale letoš okoli 900 vagonov soli.

Belgrad, 15. septembra. m. Včeraj zvočer je v neposredni bližini Belgrada v vasi Jajinci izbruhnil velik požar. Zgorele so poleg ostalega ogromne količine sena. Požar je povzročil zaradi neprevidnosti nek otrok.

gradno 5000 Kč. Na Masarykovem stadionu, kjer se je odigrala tekma, se je zbralo okoli 60.000 gledalcev. Tekma je potekala skoro ves čas v lahni premoči Avstrie, toda odločilitev dolgo ni mogla pasti. Šele v drugem polčasu se je posrečilo Avstriji, da je dala Sparto odločen gol, ki je prinesel Avstrijem zmago in srednjevropski pokal.

Zagonetna smrt neznane ženske

Ptuj, 14. sept.

V petek 11. t. m. popoldne je pripeljal neki po imenu neznan voznik, dozdevno od Sv. Tomaža iz Slov. goric, pred ptujsko bolnišnico neko žensko in prošil službojočega zdravnika, da jo sprejmejo v bolniško oskrbo. Ker je za zdravnik po pregledu ugotovil, da je ženska mrtva, so sprejeli v bolnišnico odklonili in voznika napotili, da spravi truplo v mrtvašnico na mestnem pokopališču. Voznik je nato mrtvo žensko odpeljal na pokopališče in izročil truplo grobokopu, da jo pokoplje. Pred odhodom je voznik izjavil, da je prišla ženska prejšnji večer k njemu na stanovanje ter ga prosila za prenočišče. Ker pa naslednji dan ni bila več sposobna za nadaljnjo pot, jo je po nalogu župana prepeljal v bolnišnico, vendar pa mu je med potjo umrla. Od kod je bil ta voznik in

Ljubljana danes

Koledar
Danes, torek, 15. septembra: Marija sedem žal.
Jutri, sreda, 16. septembra: Ljudmila.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Gartus, Moste, Zaoska cesta.

Klub železničarjev JRZ, Ljubljana, eklicuje sejo za četrtek, 17. t. m. ob 15.30 v sejni sobi hotela Metropol, nasproti gl. kol. Vsi odborniki in zaupniki so vabljeni, da se seje sigurno udeležijo.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

OPERA
Začetek ob 20.
Torek, 15. septembra: Zaprtlo.
Sreda, 16. septembra: Zaprtlo.
Četrtek, 17. septembra: Dvojno knjigovodstvo. Opereta. Premiera. Izven.
Petek, 18. septembra: Zaprtlo.
Sobota, 19. septembra: Trubadur. Gostuje tenorist Josip Rijavec. Izven.
Nedelja, 20. septembra: Dvojno knjigovodstvo. Opereta. Izven.

Premiera Grünove operete »Dvojno knjigovodstvo« v režiji prof. Šesta se bo vršila v četrtek, 17. t. m. Zavr dunajske »Spieloperette« kot ga predstavlja »Dvojno knjigovodstvo«, ima za dejanje zabavno komedijo, v katero so vpleteni odgovarjajoči prijatelji slageriji. V delu nastopajo samo solisti brez zbora in baleta.

Drugo gostovanje g. Josipa Rijavca. V soboto je dosegel g. Rijavec s svojim prvim gostovanjem v »Luciji di Lamermoor« najmočnejši uspeh, kar jih je kdaj imel v Ljubljani. V soboto, 19. t. m. bo pel partijo Manrica v »Trubadurju«. Leonoro bo pela gdč. Oljekopova, Azuceno ga. Kogejeva, grofa Luno g. Janko, Ferranda g. Petrovič. Režiser: ravnatelj Polič, dirigent: dr. Svava.

DRAMA

OTVORITEV DRAMSKE SEZONE
V četrtek, 24. septembra, se bo vršila otvoritvena predstava v drami. Igrali bodo Cankarjevo igro »Za narodov vloger« v režiji ing. arh. Bojana Stupice. Glavne vloge so v rokah g. Severje in Vide Juvanove ter gg. Cesarja, Skrbinška, Gregorina in Debeveca.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja p. n. občinstvo, da sprejema priglasbe za abonma v vezi dramskega gledališča dnevno od 10—12 in od 15—17. Priglasbe se sprejemajo do 17. t. m. Posebno opozarjamo na premierski abonma, ki je letos nanovo uveden.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 15. septembra. 12 Zborovske pesmi (plošč.). 12.45 Poročila, vreme. — 13 Čas, sporod. obvestila. 14.15 Radijski orkester. — 14.45 Vreme, borza. — 15 Radijski orkester. — 19 Čas, vreme, poročila, sporod. obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Mesečni kulturni pregled iz Beograda. — 19.50 Srnaš Vindobona (plošč.). — 20.10 Delavsko predavanje: O vprašanju tekstilnega deinstva v Dravski banovini (Filip Uratnik). — 20.30 Za kratke čas. — 22 Čas, vreme, poročila, sporod. — 22.30 Lahka glasba, igra Radijski orkester.

Drugi programi

Torek, 15. septembra. Belgrad 1.: 19.50 Vokalni koncert gdč. Bahrije Nuri Hadžić članice beogradske opere. — 20.20 Sedem ruski komponisti (izvada Lidija Saljajina) in simfonični orkester. — 20.45 Marcel Kloud poje operne arije. — 21. Violinški koncert operne arije. — 21. Violinški koncert Bronislava Hubermana. — 21.30 Tino Rost poje. — 21.35 Pesmi iz znanih tonfilmov. — 22 Narodne pesmi poje Volka Popovič. — Belgrad 11.: 20 Jugoslovski — doživlja (Gerhard Pol). — 23.15 Beogradske noči — glasbena reportaža. — Zagreb: 20 Operna glasba. — Dunaj: Zabavni koncert radioorkestra in solistov (Večer valček). — 22.10 Violinški koncert. — Praga: 20.15 Radio-film. — 21. Koncert radioorkestra. — 22.15 Sonata za klavir. — Pariz: 19. Koncert simfoničnega orkestra. — 20. Gounod: Faust (opera). — Budimpešta: 19.50 Madlarska muzika. — 21.20 Brandl-trio. — 22.10 Koncert radio-salonškega orkestra. — Rim: 20.43 Komodijav treh dejanjih. — 22.15 Plosna glasba. — Milan: 20.45 Pantomina v enem dejanju. — 21.40 Hansel und Gretel, opera v treh dejanjih. — Berlin: 20.10 Zabavni koncert radioorkestra in solistov. — Königsberg: 20.10 Koncert. — 21.10 Pester program. — Hamburg: 20.10 Radio-jazz. — 21.15 Narodna glasba. — 22.30 Zabavni koncert. — München: 19. Komorna glasba. — 20.10 Večer operetne glasbe. — 23. Radio-jazz orkester.

Sprememba v moštvu SK Ljubljane

Ljubljana, 14. sept.

Po sijajnem uspehu ki ga je v nedeljo doseglo moštvo SK Ljubljane proti belgrajski »Jugoslaviji«, je zanimanje za nadaljno usodo slovenskega nogometa izredno naraslo. Zanimanje je osredotočeno predvsem na igralce, ki slov. nogomet reprezentirajo. V zvezi s tem moramo zabeležiti vest, da odrine odlični krilec Zemljiti prihodnji mesec k vojakom. Računati je torej s lozdevno spremembo v moštvu. Po mestu se širijo tudi govorice, da dobi SK Ljubljana dva nova igralca iz Maribora. V koliko odgovarja to resnici, se bo šele izkazalo.

Elektrifikacija Svečine in Pesniške doline

Ljubljana, 14. sept.

Med kr. bansko upravo dravske banovine in med mestno občino mariborsko se vodijo že dalje časa pogajanja o elektrifikaciji Svečine in zgornje Pesniške doline.

Sedaj je končno mariborska občina pristala na pogoje, ki jih je stavila banska uprava. Po izdelani načrtu bo mariborska občina v kratkem začela graditi daljnovod, ki se bo odcepil od sedanjih daljnovodskih naprav pri Rošpohu ter bo šel preko Zg. Sv. Kungote do svečinskega grada. Od tega glavnega daljnovoda bo potem razpleteno lokalno električno omrežje po krajih mimo katerih bo vodil daljnovod.

Ta daljnovod bo obenem baza za nadaljno razširitev električnega omrežja po Slovenskih goricah. Od tod bo namreč pozneje zgrajen odep od Sv. Jurija ob Pesnici. Dalje pa bo s tem dana možnost, da se od transformatorja pod Gornjo Kungoto postavi vod tudi do St. Ilja, ki dobiva električno tok še vedno iz Avstrije. Obenem pa je v načrtu tudi postavitev električnega daljnovoda do Sv. Lenarta v Slov. goricah.

Kakor rečeno, bo zaenkrat zgrajen vod samo do Svečine. Ta vod bo nekak baza za razširitev električnega omrežja na ozemlju Maribor—St. Ilj—Sv. Lenart—Maribor.

Imenitnost dveh odličnih cuckov

Zagreb, 14. septembra.

V imamo vsakovrstne ljudi, ki se med seboj razlikujejo ravno radi svoje raznovrstnosti. Vešah se sliši marsikaj čudnega in neverjetnega, ljudje skomigujejo z rameni, se smejejo in — ne verjamejo. Morda tudi ne bodo verjeli sledečemu opisu ki se razlikuje od sličnih za devetih po tem, da je resničen.

Ugledna dama...

Sredi lepega Zagreba živi dama, ki uživa splošen ugled, spoštovanje in upoštevanje. Njen ugled je tem večji, čim odličnejša je družba, v kateri se suče. Drugače živi ona prav udobno in zadovoljno življenje v svoji lepi vilici, ki stoji skoraj v centru mesta. V hiši pa živi dve živi bitji o katerih naj bi po želji omenjene dame vsa vedela, da sta nekaj posebnega. Ti dve živi bitji nista ničesar drugega kakor dva — cucka.

Posebna spalnica za dva cucka

Torej: omenjena dama ima dva cucka, ki sta ji vse veselje in žalost, zabava in dolgočasje, povrh pa še nekaka nadomestna objekta za matersko ljubezen.

V brezmejni zaokrbjenosti za ta dva cucka je uredila dama za oba svoja ljubljena posebno spalnico v prvem nadstropju svoje vile. V posebni postelji, izdelani po vseh predpisih moderne izdelave pohištva, se stegujeta cucka. Toda cucka ne stresata bolh, ker jih — kakor pravi dama — nimata. Saj ona lahko to vsak dan ugotovi na lepi odevici, s katero pokriva cucka, kadar ležeta k opoldanskemu ali nočnemu počitku...

Toaletne potrebščine

Vešah se kdo čudi kaksi dami, da ima cele grmade toaletnih in kosmetičnih potrebščin. Toda marsikatera dama z razkošnimi toaletnimi potrebščinami je v primeri s pripravami, ki so na razpolago za nego teh dveh cuckov, dokaj skromna. Cucka imata namreč vse potrebščine, ki jih zahteva damski salon: vsak svoje milo, svoje glavničke, svoje krtačice, da ne govorimo o posebnih brisačah in ostalih toaletnih potrebščinah.

Poletna rezidenca za cucke

Če hoče biti človek moderen in odličen, mora poleg spremeniti svoje bivališče: živeti mora drugje in drugače, kakor pozimi. Ker je imenovana dama prepričana, da spadata njeni ščetenki med najodličnejša bitja, jima je pripravila tudi to moderno spremembo. Ni pa se zadovoljila s tako enostavnostjo in s kako navadno napravo, temveč jima je dala napraviti pravico poletno rezidenco v obliki posebne hišice, ki stoji na dvorišču vile. Pa, to ni navadna pasja hišica, kakor jo imajo navadni psi, kaj šet pasja rezidenca na omenjenem dvorišču ima dostojen vhod, zakrit a posebnimi zavesami. Poleg tega pa so tu pripravljene zopet kompletne toaletne potrebščine z glavnički, milom, krtačami, brisačami itd.

Za zaveste te poletne rezidenca spravi gospodarica svoja dva cucka, če ju v poletnih mesecih preveč nadlegujejo muhe in vročina. Če jima pa lenarenje v kajžici preseda, se lahko razletata po vrtu in dvorišču, ki je urejeno tako, da lahko uživata cucka vsi svobodo narave.

Posebni dežni plašči

Zgodil se pa, da dežuje — kakor povsod drugje — tudi na vrtu, kjer imata svojo rezidenco imenovana cucka. Če hočejo ob takih prilikah navadni psi iz hiše, so po vseh naravnih predpisih pač — mokri. Toda, cucka imenovane dame sta nekaj boljšega — in zato ne smeta biti mokra. Utegneta se prehladiti ali si pokvariti svoje trajne kodre. In zato je dama poskrbela za posebne

Srečanje z Jobom iz Ljubljane

Socialno pismo naših dni

Ljubljana, 15. septembra.

Včeraj sem ga srečal ponovno. Dve leti je že v Ljubljani v najhujši bedi in borbi za najsiromašnejše življenje. Pomoči tej strašni boleznj pa ne more kaj še taka organizacija krščanske dobrotelnosti. Mislim, da se bo dvignil iz te potrebe slejkoprej nekdo, ki bo tu napravil red in zadostil kričeim potrebam, slečr bomo kmalu zavzeli v — sodobno Španijo.

Prav slučajno ga poznam kot solidnega delavca — paznika pri nekem lesnem podjetju v mestecu K., kjer sem poseval gimnazijo. Bil je takrat srečen in še dokaj zadovoljen. Lesni obrat je propadel in kmalu se je moral zateči v Ljubljano za delom, ki ga pa ni dobil. Telo ima malo pobaljeno in slabotno, pa brez vsakega pravega poznanja je prišel sem, da bi našel na zaupanje pri podjetjih. Jaz sem mu bil dragocen znanec. Stavl sem se mu v njegovi življenjski stiski na razpolago nekaj ur dnevno, kolikor mi jih je pač preostajalo od poklicnega dela. Bil sem z njim na socialnem oddelku kr. banske uprave, za katero sem mu pomagaj napraviti prošnjo in sam osebno posredoval. Dobival je menda mesečno 20 Din podpore; o delu, za katerega je prošil, ne duha ne sluha. Na socialnem odseku mestne občine pred letom se je odgovor glasil, da spada v predmetno občino, ki je res kmalu preiskala njegove razmere — brez odmeva. Potem sem ga pripravil Vincencijevi konferenci, ki mu je res že pomagala, a brezposelnosti ne more odpraviti s svojimi podporicami. Tu in tam sem mu mogel nuditi

Gasilci v Hrastniku so podjetni

Hrastnik, 14. septembra.

Dolgo časa ni prišla naša gasilska četa do pravega gasilskega orodja, ki bi odgovarjalo sedanjemu času. Vsa mlajša sosednja društva so si že nabavila svoje gasilske orodje, le pri nas ni bilo to mogoče. Spomladsi smo imeli pri nas požar ob polnoči. Prišlo je na pomoč več društev z domačimi vred. Sosednji gasilci so imeli svoje motorke. Le naši gasilci so pripeljali s seboj svojo ročno brizgalno, zato sploh ni prišla v poštev. Od meseca maja, ko so si izvolili novega poveljnika, je prišlo društvo precej naprej. Ze avgusta meseca so priridili svojo tombolo, ki je bila jako bogata. Nekaj tednov po tomboli so si že nabavili svojo moderno motorko. Sedaj so si že nabavili tudi svoj avto. Nekaj mesecev delujeta novi poveljnik in odbor, pa imajo že v redu svoje

dežne plašče, ki ščitijo imenovana dva cucka pred vremenskim neprijetnostmi. In tako lahko srečaš ob deževnem vremenu sredi Zagreba damo, ki vodi psička, oblečenega v imeniten dežni plašč. Če se kaj spoznaš na »boljšec« pse in njihovo garderobo, boš lahko ugotovil, da je dežni plašč prikrojen po najnovjšem kroju pasje mode.

Kljub vsej tej odličnosti, s katero obdaja dama svoja dva cucka, pa se cucka vendarle nočeta odreči svojim naravnim zavedam: brez ozira na svojo odlično gospodarico dvigne njen cuck ob ogelnem kamnu: nožico in opravi dejanje, ki pusti za cuckom pasje sledove. Poznavalec razmer pa pravijo, da bo dama iznašla neko posebno pripravo, s katero bo dokazala, da sta njena dva psička tudi v tem oziru čisto nekaj drugega, kakor navadni cucki...

Jedilni listi...

V odličnejših familijah imajo uvedene jedilne liste. Po tem vzorcu imata tudi oba cucka točno urejeno krmiljenje: danes dobita to hrano, jutri zopet to — vse po načrtu, kakor se za taki dve odlični ščetenki spodobi.

Dama pa ne zaupa krmiljenje svojih cuckov vsakomur. Sosedje vedo povedati, da imata za svoja dva cucka posebno kuharico, ki jo opravlja vedno osebno in lastnorodno, da bi ji kdo pri pasji kuhni ne mogel kaj »podtakniti«. Sele, ko sama pokusi vsako jed, ki je namenjena za cucke, jo dobijo njeni cucki. Če bi torej kdo kedaj je kaj podtaknil v pasjo jed, se s tem ni rečeno, da bosta cucka erknila, ker gre jed prej še skozi zizvidnico, t. j. skozi damski želodec...

Cucka - znanca zagrebske klinike

Vešah pride do tega, da se kateremu izmed cuckov kaj pripetilo: zafakne se mu kost, ali se prehladi, ali karkoli slinlega. Čim dama to opazi, nastane v vili kak dirindaj, da ve vsa sosesčina, da je moralo priti do kakega strahotnega dogodka pri psih. V takih slučajih pridrvi dama iz vile, dirja proti glavni ulici in čez nekaj časa že pripelje avtomobilski vse tri: sebe, damo in — živinozdravnika. Od ugotovitve živinozdravnika je potem odvisno: če je prognoza povoljna, se v hiši še nekoliko živijo pa je prognoza dvomljiva, jo odkurita — dama in psiček s tramvajem na zagrebsko kliniko. Na zagrebski kliniki sta omenjena cucka stara znanca. Dnevi, ko v Zagrebu obdajajo cucka z obkladki in mu merijo temperaturo, so za dotično damo največja preispunja: sama skoraj z mrzlico pričakuje vesti, kako gre psičku. In ko pride vesti, da je psiček ozdravel, da je zopet odobro razpoložen in da je sposoben, da zapusti kliniko, tedaj je v vili praznik, kakor da bi prispela vest o prihodu ljubljene hčerke, ki se po dolgih letih vrača iz tujine.

Ko je prišlo do „veselega dogodka“

Dama si prizadeva na vse načine, da svoji dve ščetenki kolikor mogoče modernizira. Vendar pa dami to v vsem ni uspelo: njena psiček je namreč lepega dne povrgla... Hočeč, nočeč — dama se je morala z modernim dejstvom sprizajziti in v hiši je bil — vesel dogodek. Sosedje so tedaj opazili neko spremembo: dama je vsak dan tekala iz vile z neko posodo ter se zopet vračala. Radovednost sosedov ni hotela biti ob zabavo. Zato so hoteli ugotoviti, kaj dama vsak dan prinaša. In radovednemu sosedu se je le posrečilo ugotoviti: kakih 14 dni po »veselem dogodku« je dama vsak dan prinašala svoji psički porcelo »šatoja« kot priboljšek k »veselemu dogodku».

Pa naj še kdo reče, da v Ljubljani nimamo imenitnih cuckov. — Kraj pri tem ne igra vloge.

Maribor

Zopet deljeno uradovanje na magistratu. V poltrem času so imeli na magistratu nedeljeno uradovanje od pol 8 do pol 14. Z današnjim dnem se je nedeljeno uradovanje uknilo ter so uradne ure zopet od 8 do 12 ter od 15 do 18.

Nova šola v Magdalenskem predmestju se bo otvorila na državni praznik, dne 1. decembra. Vsa dela so namreč že tako napredovala, da bodo do omenjenega termina zaključena.

Na graški velesejem bo vozil Dušnikovo avtomobil v petek, 18. in v soboto, 19. t. m. Odhod ob pol 8 izpred hotela Orcl. Vozna cena 100 Din.

Gledališki abonma. Prijave za gledal. abonma se sprejemajo dnevno pri gledališki blagajni od 9 do pol 13 ter od 15 do 17. Abonma se plačuje v sedemmesečnih obrokih ter stane najnižji mesečno samo 9 Din. Za ta znesek ima abonent 14 dramskih, 7 glasbenih predstav ter 1 koncert, poleg tega pa še 50% popust pri gostovanju ljubljanske opere. Lanskoletnim abonmentom so dosežani sedeži rezervirani samo do petka 18. septembra, pozneje jih bo pa uprava oddala drugim interesentom.

Mariborsko gledališče

Za sedem izredno nizkih mesečnih obrokov (najcenejši je samo 9 Din), ki se plačujejo počeniš s 1. septembrom zaporedoma vsak mesec, dobite abonma v mariborskem gledališču, ki nudi tekom sezone 14 dramskih, 7 glasbenih predstav in en koncert. Razen tega bo gostovala ljubljanska opera predvsem z opero »Madame Butterfly« ter dobe abonment, ki si to opere ogledajo, 50% popusta. Letos je gledališka uprava tudi znižala cene najboljšim ložam. Kdor pa se noče vezati na odabonmana določene dneve, lahko vzame blok, ki je prav tako mnogo cenejši od večernih cen, pa upravičeno do obiska gledališča ob poljubnih dnevih. Prijave pri gledališki blagajni vsak dan, ob nedeljah samo dopoldne.

Dramatska šola se otvori v začetku oktobra pod vodstvom glavnega režiserja J. Koviča. Predavanja bodo teoretičnega in praktičnega značaja, upoklevajoča vse strokovne panoge, ki se ličejo gledališke umetnosti. Da bo omogočen pouk tudi zunanjim udeležencem, odnosno diletantskim društvom, bo pouk ob nedeljah in praznikih od 9—13. Prijave sprejema gled. blagajna ali pa g. Kovič, Gregorčičeva 26/L, kjer se dobe vse informacije.

Tenis v Zagrebu

Punčec mednarodni prvak Jugoslavije

Včeraj popoldne se je nadaljevala single partija med Punčecom in Francozom Legayem, ki se je morala v nedeljo radi mraka prekiniti. Punčec je igral izvrstno in odločil drugi set z 1:9 v svojo korist. Legay je napol vse svoje sile in že se mu je posrečilo, da je prevzel vodstvo 6:5, vendar je Punčec hrabro odbijal njegove udarce in po kratkem boju dobil games z 8:6. S to zmago je bil mednarodni match končan in Punčec si je osvojil naslov mednarodnega prvaka Jugoslavije.

Po zaključni igri med Punčecom in Legayem, je bil boj mešanih parov: Rost—Denker in Kovac—Legay, ki se je zaključil z 6:4, 6:1. Legay je pokazal velike tehnične zmožnosti, toda poraza ni mogel preprečiti, ker pari niso bili izenačeni. Kovac je igrala zelo slabo in s tem omogočila zmago nemškemu paru.

V predfinalu za prvenstvo Hrvaške je premagal Mitič Kukuljevič z 6:1, 6:2. V finalu je Mitič še enkrat zmagal nad Čikošom z 6:3, 6:0 in si s tem priboril naslov teniškega prvaka Hrvaške.

Po tej tekmi je bil mednarodni turnir zaključen. To je bila po številu in kvaliteti tekmovalcev vsakokrat najboljša prireditelj ter vrste v naši državi. Uspehi naših igralcev so pokazali, da v znanju prav nič ne zaostajajo za najboljšimi evropskimi mojstri. Zagrebski turnir pomeni lep zaključek letošnjega tenisa, s katerim so si Jugoslovani priborili krasne uspehe in se uvrstili med države prvega reda.

Prvi športni dan v Ptuj

Ptuj, 14. septembra.

Plujski športni klub »Drava« je v nedeljo, dne 13. t. m., organiziral v Ptuj prvi športni dan, za kar mu gre največja zahvala in čast, ker je s tem zbudil ptujsko publiko iz svojega letarčinskega sna. Popoldne so se vršile brzinske motrone dirke pod pokroviteljstvom g. dr. Remca, župana v Ptuju, na prog Sv. Urban—Ptuj v razdalji 6 km. Prijavljeni so bili razni športni klubi in sicer »Pohorje«, »Maribor« in »Perun« iz Maribora ter »Hermes« iz Ljubljane. Prijavljenih je bilo 18 dirkačev, dirkalo pa jih je samo 11.

Ob 13. uri je bil obhod po mestu vseh sodelujočih dirkačev, ob 14 pa je že štart. Dirka je bila razdeljena v 4 skupine in sicer: prva skupina cem 250, druga 250 do 350, tretja 350 do 500, četrta 500 do 1000, peta 500 do 1000 s prikolico ter šesta juniorjev. Pri prvi je odnesel prvo nagrado Gajšek Martin, ki je došel na cilj v 3.53 min. Za njim je prišel Weinhandl Bogo, ki je prispel na cilj 4.4 min., tretji Čančala Franjo v 4.45, vsi trije člani moto kluba »Pohorje«. V drugi skupini je došel na cilj prvi Zgur Ivo »Pohorje« v času 3.32, drugi Šela Franc »Perun« v 3.38 in tretji ing. Lotz Rudolf »Maribor« v času 3.50. V tretji skupini je došel prvi na cilj Sušnik »Hermes« Ljubljana v času 3.4, drugi ing. Lotz Rudolf »Maribor« v 4.2 in tretji Zgur Ivo v 4.28. V četrti skupini je delni dirkal domači dirkač, ki je bil tudi duša cele prireditve in ki je došel na cilj v 4.29, ker so vsi drugi odpovedali, t. j. Spat Avgust, tajnik prirediteljskega društva »Drava«. V peti skupini je došel prvi na cilj Cerič Slavko »Maribor« v času 4.37, drugi za njim je pridrvel Lah Ivan »Pohorje« v 5.14 min., kot tretji pa Cintaver Ludvik »Perun« v 5.16 min. V juniorski skupini je došel prvi na cilj zopet Spat Avgust »Drava« v 4.25 min., za njim pa Weinhandl Bogo v 4.50, kot tretji pa Gajšek Martin v 6.49. Tehnično vodstvo je bilo v rokah moto kluba »Pohorje«.

Med časom, ko se je vršila dirka, je bila na igrišču SK Drave tekma rezerve PSK »Drava« in SK »Radkersburg«, pri kateri je bil izid 1:1.

Bolj važna je bila dirka tekma. Mladostno moštvo SK »Radkersburg« se je sicer potrudilo, da bi bilo kos moštvu Drave, ki je že pri zadnji tekmi v Radkersburgu odneslo častno zmago 8:4 ter je potrdilo pri tej tekmi zopet svojo nadmoč tako, da je bil izid 6:0 za »Dravo«.

Dravsko polje

Sv. Marjeta, 14. sept.

Še enkrat je gorelo. Pred 2—3 leti je pogorel posestnik Bene na Gorici pri Pragerskem. Te dni mu je spet zgorelo vse orodje, slama, krma z gospodarskim poslopjem vred. Večkrat je kdo tako nesrečen, da v nekaj letih večkrat pogori.

V madžarskih žilah turška kri

O tem, na kak način so Madžari prišli v svojo sedanjo domovino, ki je do časa, predno so se Madžari naselili v sedanji domovini, bila razdeljena med Moravce, Bolgare in Vzhodne Franke, je ohranjena tradicija samo v ogrskih kronikah iz 12., 13. in 14. stoletja. Po teh kronikah je del Madžarov prišel preko Vereckege prelaza in preko ozemlja sedanje Podkarpatske Rusije, drugi del pa čez Trotuški prelaz in čez Erdeljsko.

Postopno prodiranje v nižavje

V prvem času po svojem prihodu v Srednjo Evropo so se Madžari gibali najprej v Vzhodnem delu Panonske ravnine, v dolini rek Tise in Morisa. Panonijo, ki je tedaj spadala pod kralja Arnulfa, so zasedli brez dvoma šele v začetku 10. stoletja, ko so se vračali z roparskih pohodov v Italijo. In ko so divje madžarske horde uničile Koelevo kneževino južno od Blatnega jezera, katere ostanke so našli. Osreje Panonske nižine je postalo šele mnogo kasneje dejanska posest madžarskih plemen. Njihove nove naselbine so se naslanjale ob naravna in vojaška pomenbna pota. Na severu so segale do Donavskega voda, do prostanega močvirnatnega ozemlja Zitnega otoka in močvirij nekaterih donavskih pritokov. Na vzhodu so segale do širokega teka reke Tise, na jugu pa do Drave, na zapadu pa do gorovja na meji poznejše Avstrije. Široki pasovi neprodilnih močvirij in divjih predelov v Podonavju, v Potisju in Podravju, ki so bili že prej naravna meja starega rimskega imperija in ki so Srednjo Evropo delili na nekoliko tamošnjih držav, so ločili Madžare od ostalih narodov, kakor so jih na drugi strani ločili vrhovi visokih gora in širnih gozdov, ki so se tedaj razprostirali globoko v Ogrsko nižavje in pritisnili z vseh strani v Podonavsko ravnino.

108 nomadskih rodov

Po svojem prihodu v Panonsko nižino, se madžarska plemena niso takoj stalno naselila in ustanovila svojo državo. Ostala so še dolgo časa gibljivi in nestalni rod brez stalnega bivališča. Še iz enajstega stoletja imamo podatke o tem, da so se Madžari selili iz kraja v kraj. Prvotno je vsako od osem plemen (7 madžarskih in eno hazarsko), priznavalo samo svojega plemenskega poglavarja. Posamezna plemena so se delila na rodove. Po stari

tradiciji je bilo 108 takih rodov, ki med seboj niso imela nikakih posebnih zvez, marveč so se nasprotno ločila med sabo po pastih krajih, po naravnih vodnih in gozdnih mejah, da so na ta način preprečevala medsebojna trenja. Upadi Madžarov v 9. in 10. stoletju v Zapadno, Srednjo in Vzhodno Evropo niso bili gibanje vsega madžarskega naroda, marveč samo posebnih plemen. Do teh napadov ni prišlo po zamisli in pod vodstvom knezov iz rodovine Arpadovčev, temveč od drugih plemenskih poglavarjev. V ostalem madžarska plemena ob priliki svojega prihoda v Srednjo Evropo niso bila tako številna, da bi mogla zasesti vse Podonavje.

Madžari so Turki

Ko so Madžari prišli v Srednjo Evropo, so se izkazali kot narod turškega značaja, turškega načina življenja, turških šeg in navad in turške omike. Višja, vladajoča plast naroda je bila brez dvoma turškega porekla, kar moremo sklepati iz imen madžarskih poglavarjev v 4. in 10. stoletju: Arpad, (kar pomeni v turškem jeziku ječmen, da pomeni pomanjševalko). Taš pomeni v turškem jeziku zlato. Takšnih primerov je brez števila. V podonavskih grobnicah iz 9. stoletja najdemo turško tatarske in mongolske tipe. Ti prihajajo posebno do izraza pri odličnejših rodbinah. Ravno tako najdemo v teh grobnicah vzhodno baltiške tipe in znake armenskega, perzijskega in kavkaškega vpliva.

Madžarski narod je nastal pozno

Po najdbah, ki izvirajo iz prvih časov po njihovi naselitvi, so bili Madžari ob koncu devetega stoletja nizke rasti z veliko glavo, s surovim obrazom, poševnimi očmi in s širokim nosom. Njihova telesna sestava in kultura sta bili turškega porekla. Pri tem pa sta obsegali tudi črte drugih azijskih in kavkaških narodov. Govorili so najmanj po dva, ako ne po več jezikov. Velik del Madžarov — posebno hazarsko turško plemo Kabara je govoril samo turško. Turški jezik je izumrl med Madžari šele tedaj, ko so se oddaljili od azijskih, južno ruskih Turkov. Šele tedaj je začel izginjati turški element in se začel v X. in XI. stoletju polagoma ustvarjati madžarski narod kot posebna narodna edinica.

Hitrostni rekordi pri živalih

Olimpijada v Berlinu je za nami. V stotisočih ljudi je zopet odjeknila samo ena beseda: rekord in znova potrjuje, da živimo v stoletju hitrosti in tempa, v stoletju rekordov na zemlji, v vodi in v zraku. Ne samo Owens — ampak tudi Hindenburg, Normandie, Queen Mary, avto Malcolma Cambella in zrakoplov Amy Molison tekmujejo neprestano za rekordi, sedaj v znamenju sinjega traka, sedaj aerodinamične inije. Svojemu razumu se mora človek zahvaliti, da je postal s svojimi izumi najhitrejši bitje na svetu.

Kljub temu pa se moremo, če opazujemo živali, ki dosegajo — brez motorja — zelo veliko hitrost še vedno mnogo naučiti. Radi tega so znanstveniki — naravoslovci — kljub velikanskim težavam sestavili listo hitrostnih rekordov pri ži-

valih. Samo po sebi se razume, da ta seznam še daleč ne more biti popoln, posebno če upoštevamo, da hitrost nekaterih divjih živali sploh ni bilo mogoče meriti. — Kljub temu pa nam seznam — kakršen pač je — kaže presenetljivo hitrost nekaterih ptičev, zveri in rib.

Hitrost v številkah

Neke vrste gos (somaterja mollissima) doseže 115 km na uro; deževnik 112 km; hudournik 108 km; fazan 96 km; divja raca 92 km; prepelica 90 km; divja gos 88 km; golob 87 km; vrabec 78 km; vrana 76 km; sokol 69 km; čaplja 58 km; lastovka 57 km; labod 53 km.

Hitrost nekaterih zveri: Gazela 96 km, antilo-

pa 96 km; bivol 50 km; noj 56; šakal 55 km; žirafa 55 km; lev 48 km; slon 40 km; nosorog pa 32 km.

Hitrost rib: Tun 45 km; ščuka 24 km; postrv 19 km; losov 18 km.

Kakor vidimo iz seznama slon, ki nas spominja na velik avtobus ne doseže večje hitrosti od 40 km na uro, medtem ko pa gazela lahko doseže nazorno le radi svoje aerodinamične linije še več kot enkrat toliko.

Vse to nam dokazuje, da so imeli konstrukterji aerodinamične linije prav. Ker ravno oblika je tista, ki na primer nosorogu — poleg njegove teže in masivnosti ne daje večje možnosti v njegovi hitrosti kakor 90 km na uro.

Konstrukterji avijonov vedo že dolgo, da pri ptičih ni toliko važna dimenzija peroti, kakor pa njihova forma in seveda prav tako tudi forma telesa. — Ptič, ki je teži in ima manjše peroti, more leteti mnogo hitreje radi ugodne konstrukcije kril in telesa, od ptiča z manjšo težino in večjimi krili, ki pa nimajo forme, ki jo zahteva zračna struja.

Graditelji zrakoplovov so že od vsega začetka pazljivo opazovali let ptičev in si s teh opazovanj delali koristne zaključke. Drugače pa je z graditelji ladij. — Mislim, da je dovolj, če opozorim, da najhitrejša podmornica, ki se potopi ne doseže večje hitrosti od 12 km na uro, medtem ko doseže postrv svojih 19 km tun pa celo 45 km.

Nemške lahke strojnice v boju z letali.

Z Bogom svet

Neki londonski uradnik ki svojiprosti čas trati s tem, da pridiguje na javnih prostorih kar na Angleškem ni nič nenavadnega. Zadnje čase pa je s tem prenehal čes, da je itak vse zaman ker je prepričan, da bo konec sveta preden bodo zopet zapeli božični zvonovi. Pravi, da je našel v prerokbah Izaija, Amosa in drugih, da je italijansko abesinska vojna zadnje dejanje pred koncem sveta.

Skoro tisoč let je že preteklo od tedaj, ko se je prvič širila vest med prestrašenimi narodi, da se bliža sodni dan. Panika je bila tolikšna, da so se kralji odpovedali prestolom, plemenitiši so zapuščali svoja posestva in vse je bežalo v samostane. Cerkvi so bile noč in dan polne gorečih molitvev, a zemlja se je pa vrtela dalje.

Ameriški »prerok« Robert Reidt iz Newyorka je napovedal, da bo letos 6. februarja zadnji dan sveta. Ker se ni nič pripetilo in se prerokba ni uresničila, je preložil dan konca na leto 1990.

A tudi največji učenjaki se povsopno do trditve o koncu sveta ki naj sledi kmalu. Tako je leta 1919 neki profesor univerze Michigan v Ameriki z vso prepričevalnostjo trdil, da sončne pege, ki jih je odkril, pomenijo, da bo tisto leto svet uničen ter s tem povzročil precejšnjo razburjenje. Še ni dolgo tega, ko je neki pastor več tisoč madžarskih kmetov prepričal o koncu vsega, tako, da so vse svoje dragocenosti znsili na kup ter zažgali, češ, da bo sledil v nekaj dneh potres in z njim konec sveta.

Moderni učenjaki pa prisojajo svetu šo dolg obstoj, vendar pa si v tem niso edini kajti, eni

pravijo, da bo življenje na svetu še osem milijonov let, drugi pa so mnenja, da bo svet star deset milijard let preden ga bo konec.

Mj pa pravimo, da, ne eni, ne drugi ne vedo nič, pač pa samo ugibajo.

To je „štima“

Tudi Angleži imajo svojega Puclja, ki pa se piše Brown in je Puclju sličen le v tem, da ima tako močan glas, da vse preprija. Mr. Ernest Brown je delavski minister v angleški vladi in baš te dni ga morajo mnogo poslušati ko grmi s svojimi zahtevami o brezposelnem zavarovanju. S svojim silnim glasom ukroti vsak medklic.

Ob priliki zadnjega zasedanja je ministrski predsednik M. Baldwin naenkrat zaslišal Brownov glas ki je bobnel tam nekje zunaj zborovalne dvorane.

»Kaj pa ima danes?« je predsednik šepetaje vprašal svojega soseda. »Mislim, da govori z Edingburghom«, je ta odvrnil. Edingburgh je mesto v severni Skotski okoli tisoč kilometrov od Londona. »Zakaj pa se ne poslužuje telefona?« je dodal Baldwin.

Nova obrt

Dunajski dnevniki zamolčijo ime neke pred kratkim zaprte dame, ker jo počejo po nepotrebnem reklamirati. Izbrala si je popolnoma novo obrt. Čim je dosegel uspeh katerikoli skladatelj ali pisatelj, ga je takoj tožila, češ da je ukradel njeno literarno lastnino. Zahtevala je odškodnino in baje dobro živela. Zadnjič je na isti način oskubila znanega Franca Lehara, ki je moral pristati na sporazum, ker sicer bi moral ukiniti predstave svoje nove opere. Podjetna dama je zagrenila življenje marsikateremu umetniku in izkoreninila v zadnjih letih vsa nova dela.

Oceansko srečanje

Velikanski franc. parnik »Normandie« je srečal-sredi oceana mali motorni čoln »Ariel«, s katerim je popolnoma sam prepotoval Atlantiko pariški slikar Marin. Ob ladja sta izmenjali pozdrave. »Paris Soire« prinaša primerjalne podatke o največji in najmanjši oceanski ladji, ki pa obe enako prednjačita v svojem razredu. Dolžina: 313,75 m in 13,5 m. Širina: 36,40 m in 3,40 m. Stroji: 160 tisoč in 55 konjskih sil. Velikost: 79.280 in 18 ton. Moštvo: 1355 in en mož. Potniki: 1.971 in nič (0). Dolgost vožnje: 4 in 19 dni. Vrednost: 800 milj. in 250 tisoč frankov. »Normandie« je osvojila oceanski »modri trak«, a tudi »Ariel« si nima enakih na preoceanskem potovanju posameznikov.

A: »Nekateri otroci se za čuda zelo zgodaj razvijajo. Sam sem ob neki priložnosti videl šestletnega fanta, ki je čisto pravilno govoril angleško.«

B: »A kje je to bilo?«

A: »V Londonu.«

Boljševizem — sovražnik št. 1 na nürberški razstavi.

Zeleni pekel

Tedaj je čakal celo dolgo uro pod drevesom, kjer je zverina počivala, da mu je indijski fant prinesel njegov fotografski aparat. Potem pa, ko je iz razdalje treh metrov tigra fotografiral, ga je hladnokrvno ustrelil.

Ko je prodal kožo, je dobil veselo upanje, da si bo sredstva za življenje od zdaj naprej lahko služil z lovom.

»Na nekaj sem ponosen,« je rekel. »Noben človek ni moj predstojnik. Od tu pa do San Paola si lahko pridobivam, kar potrebujem za svoje življenje. Brž, ko bom dokončal svoj film o tigrovem življenju, bom s tem zaslužil lepe denarje. Moje življenje je moja last.«

Zdaj pa zdaj je njegov obraz kazal lahko žalost. Bil je že tik pri štiridesetih letih in ni sveta več — dal skozi rožnate naočnike.

Dvignil se je iz svoje mreže in ves zatopljen v mislih korakal okrog po senci. Kljub temu ga ni bilo moza na svetu, ki bi svoje soljudi presojal s tako malo sovražnosti ali strupenosti. Ploskal ni nikdar. Celo najbolj izgubljenega človeka je skušal zmeraj opravičevati.

»Nikomur ne očitam njegovih grehov,« je po navadi govoril z resnim, blagovenečim glasom. »Nihče ni odgovoren za svoje starše ali za svojo vzgojo. Če je kdo slab, je to pač že v njegovi naravi. Seveda mora država takega človeka, če njegovo življenje predstavlja nevarnost za druge ljudi, narediti neškodljivega. Toda

za božjo voljo, nikar mi ne govorite o pravičnosti.«

»Ali pravičnost za vas nič ne pomeni?« sem vprašal jaz.

»Ali je pravično, da usmrtime tigra, ki vam je zadavil vola? Njegov želodec zahteva svežega mesa, torej tiger sledi samo svoji naravi. Marsikateri človek je docela podoben tigru. Jaz takih ljudi ne zmerjam. Ne pustim pa tudi, da bi me oni grizli. Ali je ovca bolj pravična, kakor lev, ker so njeni zobje urejeni tako, da žra travo?«

Obrnil mi je svoj obraz in njegov glas je nenadno postal oster, kakor burja.

»Pripovedoval vam bom zgodbo. Ta vas bo morda zanimala, ker ima to prednost, da je resnična.«

Moj brat je s svojo ženo in s svojim malim fantkom stanoval v Cybi Cuyabi. Kdo ve zaradi česa si je nakopal sovraštvo nekega Nemca, ki je najel potepuha, da je mojega brata ustrelil v hrbet. Dolgo časa se je boril s smrtno je za nazadnje le omagal. Ker ni bilo dovolj denarja, da bi žena kupovala hrane, je šel za njim tudi otrok. Moja svačinja je odšla na cesto in živi zdaj kot vlačuga na Diamantnih poljanah na vzhodu.

Lepo, kajne? Jaz tistega Nemca prav nič ne dolžim. Toda brž, ko bom dovršil svoj film, bom odšel v Mattogrosso na kratek obisk. Poiskal bom tistega človeka, poklical ga bom na stran in mu pognal kroglo v vamp. Potem mu bo ostalo dobrih trideset ur, da se bo lahko

spominjal mojega brata. Pravičnost? Niti besede. Maščevanje!«

To je bilo edinkrat, da sem Tigrovca slišala, da je o nekom govoril tako zagrenjeno. Ker je tedaj tako nepričakovano krenil s svoje navadne poti in se oddaljil od vsakdanjega vedenja, je to postavilo med naju nekaj plot, ki pa je naju ločil samo mimogrede. Za nič na svetu bi ne hotel biti v koži tistega človeka tedaj, ko ga bo srečal Tigrovec. Nič mu ne zavidam njegovega zadnjega trenutka, preden bo krogla zapustila cev puške in bo videl, kako se je dvoje toplih in prijaznih oči nenadno in kar na lepem spremenilo v mrzel marmor.

Zanimivo je, kako kakšna misel lahko človeka naravnost obsede. Naslednje tri tedne nas je misel na vodo neprestano zasledovala in nam je postala fiksna ideja. Vse naše misli so se gibale samo še okoli tekočin. Z besnim poudarkom smo se izpraševali, če bi ne bilo mogoče nekaj kapelj vode stisniti iz listja ali pa olajšati trpljenje s krvjo naših tovrstnih živali, če bi sila priklopala do vrhunca. Bili smo radovedni, ali bi nas njen slani okus pritril do blaznosti. Videli smo se neprestano, kako stojimo do vrata v mrzlem potoku, obedovali smo v mislih po razkošnih hotelih, takih, da se je natakar zasmehljivo spočil, ko smo zahtevali vode. Pipe v hotelski kopeli smo odprli do konca, samo da bi doživeli veselje, ki ga daje pogled na tako množino hladne tekočine na tem mestu.

Komaj smo naslednji dan potovali dobro uro, je hotela sreča, da je Tigrovčevo ostro oko odkrilo nekaj rdeče in črno pokockanih

želv v listni goščavi. Njegov obraz se je v trenutku razsvetlil.

»Vse je v redu!« je zaklical. »Te živali se nikdar ne oddaljijo dosti od vode.«

Želve smo varno spravili v torbe ob sedlih in veselih src dirjali naglo naprej. Čez nekaj minut so začele nozdrvi naših živali drhteti. Takoj smo izpustili vajeti, da so nas žejne živali vodile, kamor se jim je zdelo. Po kratkem jahanju smo že potapljali roke do členkov v umazano lužo ilovnate barve. V Angliji bi bil takoj posredoval uradnik zdravstvenega ministrstva, mi pa smo s to vodo, škropili veselo naokrog kakor paglavci iz ljudske šole.

Ko smo se napili do sitega, je Tigrovec rekel: »Eden od naju mora zdaj nazaj do tabora. Tovariši ne smejo zadnji dan preživeti tega, kar sva morala midva.«

»Če grem jaz,« sem mu odvrnil, »bi vi lahko skuhal želve in nam pripravili krasno kosilo, ko se vrnemo. Jaz v kuharski umetnosti še nisem zadosti izkušen.«

Najino vedenje do želv, ki so nama izdale, kje leži voda, se mi je zazdelo kot nekaj zelo surovega in nespodobnega. Toda, tega ni bilo mogoče več izpremeniti. Nisva imela nobene druge hrane in najini tovariši bodo imeli za seboj zelo trd in naporen dan, ko pridejo do sem.

Nobeden od naju dozdaž še ni zaklal želve, čeprav sva obadva prepovedala Indijancem, da jih ne smejo cepiti s sekiro pri živem telesu.